

(2)

ДРУШТВО ФИЗИЧАРА СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И СПОРТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ОДСЕК ЗА ФИЗИКУ, ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ НИШ
ДЕПАРТАМАН ЗА ФИЗИКУ, ПМФ НОВИ САД

Општинско такмичење за ученике основних школа школске 2003/2004. године

6. разред

1. Никола је за рођендан добио мрежицу за лов на лептире и решио да је одмах испроба. Угледао је лептира удаљеног 50 метара од себе и кренуо ка њему најпре полако, брзином од 1 m/s . Након пола минута лептир је приметно опасност и полетео брзином 18 km/h у истом правцу и смеру у коме се кретао Никола. Коликом брзином Никола треба да потрчи да би лептира стигао за 20 секунди? Колика је средња брзина којом се Никола кретао у току лова на лептира?
2. Поред реке су постављени стубови телеграфске линије на једнаким међусобним растојањима. Крећући се брзином 6 km/h , у односу на воду, чамац идући низводно на узводно прелази исто растојање. У једном смеру чамац пролази поред 11 стубова. Колика је растојање између ових стубова ако се чамац низ реку креће 1 минут а уз реку 2 минута? Колика је брзина реке?
3. Воз пређе преко моста, дужине 500 метара за 60 секунди, а поред скретничара за 10s. Израчунај дужину воза и његову брзину у километрима на час.
4. Мотоциклиста је 10 km пута прешао за 15 min , затим је брзином 10 m/s прешао 6 km , а онда се пола сата кретао брзином 72 km/h . Колика је средња брзина мотоциклисте на целом путу, а колика током друге две етапе кретања? (Средњу брзину одредити у километрима на час.)
5. Возило хитне помоћи и аутомобил, крећући се у истом смеру, пролазе истовремено кроз раскрсницу; кола хитне помоћи брзином 80 km/h , а аутомобил брзином 40 km/h . До следећег семафора, удаљеног 1 km , возило хитне помоћи стиже у тренутку када се пали црвено светло, које траје пола минута. Хоће ли аутомобил затећи возило хитне помоћи на раскрсници? [Млади физичар – број 56]

Напомена: сваки задатак се бодује са по 20 поена.

Задатке припремио: др Љубиша Нешић

Рецензент: др Мирослав Николић

Председник комисије: др Надежда Новаковић

Свим такмичарима желимо успешан рад

ДРУШТВО ФИЗИЧАРА СРБИЈЕ
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И СПОРТА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ОДСЕК ЗА ФИЗИКУ, ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ НИШ
ДЕПАРТМАН ЗА ФИЗИКУ, ПМФ НОВИ САД

Општинско такмичење за ученике основних школа школске 2003/2004. године

6. разред

Решења задатака

1. Кречући се брзином $v_1 = 1m/s$, Никола је за $t_1 = 30s$ прешао $s_1 = 30m$ (2п) и дошао на удаљу $l = 50m - 30m = 20m$ од лентира (1п). Након времена t_2 Никола је сустигао лентира. За то време лентира кречући се брзином $v_2 = 5m/s$ прешао пут $s_2 = t_2 v_2$ а Никола брзином v_3 пут $l + s_2 = v_3 t_2$. Брзина v_3 је он морао да се креће да би сустигао лентира је према томе $v_3 = \frac{t_2 v_2 + l}{t_2} = 6m/s$ (5п). Да би одре

средњу брзину кретања морамо наћи пут који је прешао лентира као и време његовог кретања до момента кад уловиш. Тражене величине су $s_2 = \frac{l v_2}{v_3 - v_2} = 100m$ (5п) и $t_2 = s_2 / v_2 = 20s$ (2п), тако да је средња бр

$$v_{sr} = \frac{s_1 + l + s_2}{t_1 + t_2} = 3m/s \text{ (5п)}$$

2. Кречући се у једном смеру чамац пролази поред 11 стубова што значи да је уствари прешао пут $s = 10l$ односно пут који је једнак десетоструком растојању између два стуба l (2п). Кад се креће низ реку по његова брзина v_1 и брзина реке v_2 сабирају важи $v_1 + v_2 = 10l / t_1$ (5п), где је $t_1 = 1min$. При кретању у чамац исти пут прелази за $t_2 = 2min$ при чему се ове брзине одузимају, односно важи $v_1 - v_2 = 10l / t_2$. Из ових двеју једначина за брзину, елиминацијом брзине реке, за растојање између стубова се

$$l = \frac{v_1 t_1 t_2}{5 t_1 + t_2} = 13,33m \text{ (5п)}. \text{ На основу овога је брзина реке } v_2 = 10l / t_1 - v_1 = 0,55m/s \text{ (3п)}.$$

3. Ако дужину воза означимо са l_V а дужину моста са l_M , брзина кретања воза може да се израчуна $v = \frac{l_M + l_V}{t_1}$ (5п), где је $t_1 = 60s$ време кретања воза преко моста. За то време воз треба да потпуно на

мост то јест мора да пређе пут $s = l_M + l_V$. Са друге стране брзина воза може да се израчуна $v = l_V / t_2$ (5п), где је $t_2 = 10s$ време проласка воза поред скретничара. Изједначавањем ова два изра

брзину воза и решавањем по непознатој дужини воза добија се $l_V = \frac{t_2}{t_1 - t_2} l_M$, односно $l_V = 100m$ (5п). На основу овога је брзина кретања воза $v = 10m/s = 36km/h$ (5п).

4. Како је наведено у тексту задатка кретање има три етапе. За прву етапу познати су време $t_1 = 15min$ пређени пут $s_1 = 10km$, из којих може да се израчуна брзина $v_1 = s_1 / t_1 = 40km/h$ (3п). За другу етапу познати су пређени пут $s_2 = 6km$ и брзина $v_2 = 10m/s$ тако да је време кретања у тој етапи $t_2 = s_2 / v_2 = 10min$ (3п). За последњу етапу познати су време кретања $t_3 = 30min$ као и брзина $v_3 = 72km/h$ тако да је пређени пут $s_3 = v_3 t_3 = 36km$ (3п). Средња брзина на целом пу

$$v_{sr} = \frac{s_1 + s_2 + s_3}{t_1 + t_2 + t_3} \text{ (5п)}, \text{ односно } v_{sr} = 56,73km/h \text{ (1п)}. \text{ Средња брзина на друге две етапе кретања}$$

$$v_{sr} = \frac{s_2 + s_3}{t_2 + t_3} = 63km/h \text{ (5п)}.$$

5. Пошто је $t = 30s$ време које је возило хитне помоћи стајало на следећој раскрсници, а време које му је потребно да стигне до ње $t_1 = s / v_1 = 45s$ (5п), тако да је укупно време које је оно «потрошило» $75s$. Обзиром да је време које је потребно аутомобилу да стигне до раскрснице $t_2 = s / v_2 = 90s$ (5п), аутомобил неће затећи возило на раскрсници (5п).